

[Undervisningsministeren.]

Til sidst vil jeg blot lige sige til hr. Halvgaard, at jeg mener, det er en fuldstændig misforståelse, når det nu bliver sagt, at det, vi har behov for, er besparelser. Jeg har nemlig den opfattelse, at i det øjeblik vi lægger opgaverne ud til de organisationer, de instanser, de folk, der står midt i det daglige arbejde, da har vi den største sikring for, at det bliver klaret på en økonomisk forsvarlig måde, og det er netop det, der er meningen med disse lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Bay):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Afstemninger om nedlæggelse af skoler, begrænsning af lærertimeforbruget m. v.).

(Lovforslaget (nr. 132) findes i tillæg A. sp. 2417, fremsættelsen i tidenden sp. 3626).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Orla Møller (S):

De, der har læst bemærkningerne til dette lovforslag og i øvrigt fulgt lidt med i debatten om disse ting, vil på forhånd være klar over, hvordan socialdemokratiet vil stille sig til det lovforslag, der nu er til behandling. Undervisningsministeren har meget stærkt i bemærkningerne til lovforslaget understreget, at der her er tale om noget, der hænger sammen med arbejde, der fandt sted i den socialdemokratiske regerings tid. Derfor er vi principielt på alle de punkter, lovforslaget drejer sig om — i særlig grad de tre om, at der skabes bedre mulighed for at opretholde mindre skoler, at nogle af de ordninger, der tidligere har været i finansloven,

indføres direkte i denne lov, og at den hidtidige lærerrationeringsordning bibeholdes, i hvert fald for et par års vedkommende — helt positivt indstillede. Derfor kunne jeg komme meget let om ved min ordførertale her, men jeg har dog et par bemærkninger, jeg gerne vil knytte dertil.

For det første tror jeg, at en meget væsentlig ting, der ligger i det skolelovsforslag, som endnu ikke er blevet færdigt i udvalget, er mulighederne for, at beboerne i et lokalt skoledistrikt er i stand til at arbejde for bibeholdelse af en mindre skole. Jeg synes også, at det system, der nu i dette lovforslag gives en mulighed for, ikke alene gennem afstemningsreglerne, men også gennem en regulering af lærertimeforbruget, er noget overordentlig positivt. Jeg tror, at det ude i det lokale område administrativt vil give lettelser. Jeg tror også, at det kan være med til i visse situationer at give pædagogiske forbedringer, selv om jeg ved, at der netop på dette punkt kan rettes og også er rettet kritik af tingene.

For det andet har jeg, når det drejer sig om det punkt, der hedder lærerrationeringen, ikke meget at sige, ud over at jeg godt i udvalgsarbejdet vil have noget nærmere at vide om, hvordan prognoserne stiller sig for øjeblikket. Vi har hørt nogle alarmerende bemærkninger om, at der i modsætning til det, vi hidtil har gået og regnet med: lærermangel, vil blive en kolossal overproduktion af lærere, og alt dette vil jeg gerne have oplyst i udvalget.

Den tredje og sidste bemærkning fremføres om ikke med tårer i øjnene, så i hvert fald med sorg i sindet. Jeg håber, at dette sind vil være i stand til at påvirke ministerens følsomme sind. Det bliver mere og mere åbnbart, at vi skulle have videreført folkeskolereformen. Dette er i og for sig en forholdsvist fornuftig lappen på tingene, men administrativt og pædagogisk er folkeskolen bragt i en situation, hvor folkeskolereformen skulle have været gennemført. Det er også dette lovforslag, synes jeg, et vældigt vidnesbyrd om.

Halvgaard (FP):

I 1950'erne var det den almindelige opfattelse blandt de såkaldte sagkyndige, at en centralisering af vort skolevæsen var løsningen på vore skoleproblemer. Der nedlagdes i

[Halvgaard.]

hundredvis af små skoler over det ganske land, og det til trods for en modvilje blandt befolkningen de fleste steder. Denne modvilje blev af de sagkyndige, og her tænker jeg på lærere, konsulenter osv., imødegået med økonomiske og pædagogiske argumenter, og befolkningen bøjede sig, og man efterkom i kommunerne kravet om skolenedlæggelser og opførelse af centralskoler i stor stil.

I dag er man kommet til den erkendelse, at miljøet i den lille skole er at foretrække til trods for de fordele, en større centralskole kan byde på. Man har pludselig fået øjnene op for betydningen af den lille skole i det lille samfund. Denne erkendelse, som også det foreliggende lovforslag underbygger, synes jeg giver anledning til alvorlige overvejelser. Disse overvejelser fører for mit vedkommende til den konklusion, at folketinget skal være meget varsomt med at vedtage skolelove, der er imod den brede befolknings ønsker. Det har man gjort, da man imod forældrenes ønske i sin tid foranledigede de små skoler nedlagt. Derfor må man nu være nået til den erkendelse, at lovgivningen må sikre forældrene den størst mulige indflydelse på vort skolevæsen. Det må være forældrene, der bestemmer i deres børns skole, i folkeskolen, og det må derfor også være forældrene, der afgør, om en skole skal nedlægges eller ej.

Som tidligere nævnt agter fremskridtspartiet til efteråret at fremsætte forslag til ny skolestyrelseslov, hvori det foreslås, at skolenævnet får det fulde juridiske og økonomiske ansvar. Hver skole skulle herefter blive en enhed, der modtog sine tilskud direkte fra staten på grundlag af elevantal, elevernes aldersfordeling og skoledistriktets størrelse og befolkningstæthed. På grundlag af disse kriterier for tilskud ville den enkelte skoles forældrekræds selv kunne vurdere, om skolen fortsat har en eksistensberettigelse. Bliver elevantallet ved en skole reduceret, så der ikke er økonomisk basis for at føre

skolen videre på grundlag af de midler, der tilflyder den fra offentlig side, ja, så må forældrekrædsen selv yde de fornødne midler, såfrmt de ønsker deres skole bevaret, og det uanset om det er en offentlig eller en privat skole.

Det er et stort problem, og fremskridtspartiet vil være meget positivt med hensyn til et sagligt udvalgsarbejde.

Raunkjær (V):

Det lovforslag, der her er til behandling, tilsigter jo at forbedre mulighederne for at bevare de mindre skoleenheder. Det sker gennem lempeligere afstemningsregler, der ikke alene giver den lokale befolkning større indflydelse med hensyn til at bevare skolen, men også en optøningsproces i forhold lærertimeforbruget. Der er jo muligheder både for holdtimer og nedsættelse af det ugentlige timetal for de små klasser, hvilket jo er forsvareligt, set i forhold til de forbedrede undervisningsmuligheder, der er for det lavere antal børn pr. klasse.

Jeg synes, det er et godt og fornuftigt lovforslag, som vi fra venstre vil støtte. Det er rimeligt, at vi i så vid udstrækning som muligt giver de mindre skoleenheder overlevelsesmuligheder. Den hårde centraliserings-tendens er ikke lykken. Befolkningen vender sig imod den, og det kan jo ikke være rimeligt, at folketing og administration tvinger en udvikling igennem, der ikke er ønsket i vide kredse i befolkningen. Vi må lægge afgørelserne ud, så man selv må bestemme, for det kan jo ske, uden at man behøver af frygte, at det vil give en uhenigtsmæssig forskelsbehandling med hensyn til undervisningsmuligheder landet over.

Man skal først og fremmest se på barnets tarv, hvordan de bedste opvækst- og undervisningsmuligheder er, og det kan her kombineres med opretholdelsen af de mindre og overskuelige skoleenheder, som langt de fleste steder, foruden at være en skole, er et midtpunkt, et samlingssted, for mange kulturelle aktiviteter og et vigtigt led i de faci-

[Raunkjær.]

liteter, der hører til i de lokale områder for at opfylde de behov af forskellig art, der hører til de daglige fornødenheder.

Der er jo både i folketingets partier og ude omkring en udbredt vilje til at styrke og udvikle de små landsbysamfund, og det ser ud, som om det lykkes adskillige steder at bygge et bæredygtigt landsbyfællesskab op. Især i de tilfælde, hvor det kun er et overgangsfænomen med de relativt små antal børn pr. årgang, vil det jo være meningsløst at tvinge en nedlægning af en skole igennem.

Ved at bevare de små skoleenheder kan man jo også spare på anlægsbudget og transportudgifter. Mange steder har man jo gode skoleanlæg, og det, man her sparer, kan man så passende udnytte til materialer og udstyr.

Jeg ønsker lovforslaget en let gang igenem udvalg og folketingsaal.

Bilgrav-Nielsen (RV):

For så vidt angår de to bestemmelser, som har at gøre med videreførelse af den kortere lektionslængde et par år mere og lærer-rationeringsspørgsmålet, kan jeg kort sige, at vi kan tilslutte os det i den radikale gruppe.

Hvad angår det tredje spørgsmål, som lovforslaget omhandler, afstemningsregler ved forslag om nedlæggelse af skoler og ændringer i timetallet for klasser, som har under 18 elever, vil jeg sige, at principielt er det jo egentlig ikke særlig fornuftigt, at man for det første siger: de mindre skolers forældre skal have ret til at bestemme over skolens nedlæggelse eller beståen, men vi forlanger et særlig kvalificeret flertal af dem, for at de kan få lov til det. Normalt er det jo sådan, at man træffer en afgørelse ved en almindelig afstemning, og er der flertal for et synspunkt, så har det synspunkt vundet. Hvorfor skal vi egentlig forlange et særlig kvalificeret flertal? Jeg er godt klar over hvorfor; det er, fordi man er bange for, at man ellers går for vidt i sin liberalisme. Men egentlig er det et problem, som jeg synes vi nok lige kunne dvæle lidt ved.

Man forlanger altså, at 50 pct. skal skrive under på, at der skal være afstemning. Det var måske mere rimeligt, hvis man sagde, at en tredjedel af de stemmeberettigede var nok, og at man ved selve afstemningen

kunne nøjes med at forlange mere end 50 pct. af de stemmeberettigede eller måske af de afgivne stemmer. Det er altså lidt svært, synes jeg, uden videre at acceptere, at der skal være særlige krav til en demokratisk afstemning. Vel, det er ikke et større problem for os, dette her betegner jo et skridt i den rigtige retning, men lad os prøve lige at lukke lidt op for den drøftelse, når vi kommer til udvalgsarbejdet.

På samme måde med hensyn til at kunne reducere antallet af timer i de mindre skoler, hvor klassetallet bliver under 18. Ministeren er jo selv inde på i sin fremsættelsestale, at mange betragter netop denne klasse-størrelse eller deromkring som en ideel størrelse. Er det egentlig rimeligt, som ministeren siger, at forældrene til børn på de mindre skoler må betale den pris, at man får færre timer i disse mindre skoler end i andre, større skoler inden for samme kommune? Jeg vil i hvert fald ikke acceptere, at forældrene skal betale en pris, fordi man giver dem den demokratiske ret til med kvalificeret flertal, eller hvad man skal kalde det, at kunne opretholde en mindre skole. Har de først ved en afstemning vist, at de vil bevare deres skole, synes jeg egentlig ikke, man burde stille flere krav til dem.

Det beror naturligvis på kommunernes afgørelse til syvende og sidst, om man vil foretage denne reduktion, nu vi går over til bloktilskud og det økonomiske ansvar helt og holdent bliver lagt på kommunerne. Dette er godt og rigtigt, og man kan måske så forvente, at kommunerne ikke vil stille det krav, som de har ret til her ifølge loven, at timetallet skal være mindre i disse mindre skoler.

Det er heller ikke et kardinalspørgsmål for os, dette her, vi mener, det er en åbning, som kan diskuteres, det, ministeren her foreslår, men jeg rejser bare disse spørgsmål og vil gerne have, at vi i udvalget vender tilbage til dem.

Vi er som helhed positivt stemt over for lovforslaget.

Hans Toft (KF):

Det havde måske været rigtigst at behandle også dette forslag i sammenhæng med den samlede folkeskolereform, men på den anden side må man vel sige, at hvis der er noget forslag eller nogen tanker, der kan hi-

[Hans Toft.]

ves ud af den samlede helhed, er det vel nærmest det, som finder sted i dette konkrete lovforslag.

Dette lovforslag kan det konservative folkeparti støtte. Vi har selv på et tidligere tidspunkt stillet forslag inden for dette lovgivningsområde, der sigtede mod en klar decentralisering; jeg henviser til vores ændringsforslag til skolestyrelsesloven. Dette forslag er i samme gade. Dets hovedformål er at lette muligheden for bevarelse af de små skoler. Måden, det sker på, ved at skære timetallet ned i de små skoler med de lave klassekvotienter, sådan at lærerskematimer spares, forekommer os i hovedsagen rimelig, og det samme er tilfældet med afstemningsreglerne. Men jeg vil nok, ligesom den foregående taler var inde på det, sige, at vi må have en nærmere drøftelse af det under udvalgsarbejdet.

Lovliggørelsen af besparelserne på folkeskoleområdet kan vi også tilslutte os, og den videreførelse af lærerrationeringen, som også skal finde sted ved dette forslag, ser ud til at være nødvendig. Det må selvfølgelig ses i en større sammenhæng, og det kan vi også dykke ned i under udvalgsarbejdet.

Alt i alt kan vi altså tilsige en venlig behandling af forslaget under udvalgsarbejdet.

Ingolf Knudsen (CD):

Jeg synes, det er et udmærket forslag.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg kan kun deltage i den almindelige tilslutning. Jeg kan tilslutte mig selve ideen i forslaget: de små skoler, de små enheder, der har betydning for de små lokale samfund, og det fællesskab, der gerne skulle trives omkring skoler, biblioteker og den slags steder, hvor den lokale befolkning samles, skal styrkes. Og det forekommer mig, at selv om der er en og anden ting, man skulle drøfte, f. eks. spørgsmålet om lærerskematimetallet o. lign., så er hovedsigtet i dette lovforslag absolut af en sådan art, at man kan give det sin tilslutning.

Jeg vil hertil føje det, som er blevet fremført fra forskellig side, nemlig at jeg gerne havde set, at det var kommet som et led i en samlet planlægning for folkeskolen som sådan; det varer forhåbentlig ikke alt for længe, inden vi er kommet så vidt, at en

sådan generel plan for folkeskoleundervisningen er gennemført.

Chr. Christensen (KrF):

Der har i de lovforslag, der har været fremsat til folkeskolereform, været rejst truende skyer over for de små skoler, og ved de små skoler forstår jeg ikke bare 7-klassede skoler, men også skoler af 4, 5 eller 6 klassers størrelse.

For kristeligt folkeparti er det en mærkesag, at de små samfund kan få lov at beholde deres kulturelle samlingssted og samlingspunkt, og vi ser det sådan, at folkeskolen ude i landdistrikterne i virkeligheden har en dobbelt opgave; jeg skal da gerne medgive, at vi her diskuterer folkeskolen, men jeg vil gerne sige, at en skole i landdistrikterne har for det første den opgave at samle børnene for at give dem undervisning, men for det andet viser det sig, at denne skole, efter at børnene har forladt den, er sognets kulturelle samlingssted, det kulturelle midpunkt, og derfor er det af enorm værdi, at netop den slags skoler kan blive bevaret i disse sogne.

Vi ser sådan på det, at den lille skole har fordelene fremfor den store ved at kunne give børnene et hjemligt miljø, den giver børnene mulighed for at have lærere, som har nært samarbejde med forældrene, fordi de fleste lærere kender forældrene og omvendt. Vi må jo ikke glemme, at lærerne er forældrenes medarbejdere i opdragelsen og undervisningen af børnene, og derfor er den nære kontakt helt afgørende. Den ser vi klare udfordret her i den lille skole.

Så har det også vist sig, at denne skoleform har en tilbøjelighed til navnlig i de sidste år at tiltrække idealister inden for undervisningsområdet, og nu skal man ikke med idealister forestille sig fantasiflyvende lærere, men lærere, som virkelig er gået ind i folkeskolen ud fra den betragtning, at de ikke alene vil give børnene undervisning, men samtidig give dem en forberedelse til det liv, de skal leve.

Vi ser altså sådan på det, at de små skolars bevarelse er af uhyre stor værdi, og på den baggrund må det ligge klart, at vi med glæde har modtaget dette lovforslag og kan støtte det fuldt ud. Vi siger mange tak for, at man igennem dette forslag i virkeligheden har taget noget af den truende sky bort,

[Chr. Christensen.]

som hang over de små skoler. Det skal ikke skjules, at en undersøgelse har vist, at de nuværende forslag kunne føre til en reduktion af op imod halvdelen af de små skoler i de vestjyske amter, og vi mener, at dette forslag kan borttage denne risiko.

Jeg er glad for, at man har stillet forslag om, at klassekvotienten og lærertimetallet kan passes godt sammen. Jeg finder det forsværligt, jeg finder det rimeligt, at man kan nedskære antallet af timer, når elevtallet i klasserne er under de 15. Jeg vil også finde det rimeligt, at der i visse fag kan ske en samtlæsning på tværs af klassetrinene, og kan vi ad den vej være med til at bevare de små skoler, synes jeg, det er en glimrende løsning.

Med hensyn til spørgsmålet om den fortsatte reduktion af lærertimetallet er vi enige i de betragtninger, der er fremført i forslaget, og kan fuldt ud tilslutte os dem.

Freddy Madsen (DKP):

Vi har også den opfattelse, at det er en form for lapperi, der her foregår, hvor man burde gå ind i en mere omfattende folkeskolereform.

Der findes positive ting i forslaget. Vi er, således som det også har været fremhævet fra anden side, enige i, at man ikke ukritisk skal nedlægge skoler rundt omkring, og at der også er en voksende forståelse for, at en række af disse skoler bør bevares. Jeg synes også, man burde været gået videre med hensyn til mulighederne for forældrene for at afgøre den sag, altså at det skulle have været igennem et almindeligt flertal, man kunne beslutte den sag. Iså henseende er det meget beskedne forbedringer, der her foreslås, men det er altså forbedringer, og dem kan vi naturligvis gå ind for.

Men derudover indeholder forslaget efter vores opfattelse en række ting, som er en videreførelse af den almindelige nedskæring, der foregår over for folkeskolen. Det drejer sig i første række om, at man nu vil lovfæste det forlig, som blev indgået sidste år, om nedsættelse af minuttallet pr. lektion fra 50 til 45. Der er vi enige med de mange lærere, der ude omkring har reageret imod det. Vi mener, det forværrer lærernes forhold, og vi mener også, det gør undervisningen dårligere, og at vi også på det område må konsta-

tere, at det i første række vil gå ud over dem, som har de svageste betingelser. Derfor er vi naturligvis modstandere af det, har vendt os imod det tidligere og vil også gøre det i denne forbindelse, hvor det således direkte skulle indgå i loven.

Med hensyn til minimumstiderne gælder det samme. Der mener vi at der i loven burde fastsættes minimumstider, f. eks. ud fra følgende linje: at man på første klassetrin skulle have et ugentligt undervisningstal på mindst 18 timer, på andet 20 timer, på tredje 25 timer, på fjerde 26 timer, på femte 27 timer, på sjette 29 timer og på de følgende over 30 timer. Det mener vi burde fastsættes som minimumsgrænser i loven.

Vi er afgjort modstandere af de bemyndigelser, der her gives til ministeren med hensyn til skematimeforbruget og med hensyn til lærerrationeringen. Vi synes i øvrigt, at det er meget interessant, dette her, også på baggrund af den diskussion, der har stået om, hvorvidt vi uddanner for mange lærere i dette land. Det kan altså konstateres, at det gør vi ikke. Det synes jeg også man skulle tage i betragtning i de øvrige diskussioner, som vi har haft i forbindelse med læreruddannelsen, i forbindelse med uddannelsesstøtten osv., men det falder uden for denne debat.

Vi er altså positive over for en del af forslaget, men vi er absolut modstandere af de nedskæringer, det faktisk også indeholder.

Flygaard (DR):

Retsforbundet er positivt stemt over for forslaget, om end vi gerne havde set, at ministeren var gået noget videre.

Jeg skal ikke her gentage den argumentation og de synspunkter, der kom fra den radikale ordfører, hr. Bilgrav-Nielsen, vedrørende en nedsættelse af procenterne. Det synes jeg ville være helt i orden.

Jeg vil gerne her lige pege på en enkelt ting yderligere, som jeg synes vi skulle have med. Der står i den foreslåede affattelse af § 5, stk. 2, noget om, at man til slut kan få en beslutning af kommunalbestyrelsen, som man ikke kan tage op til afstemning igen. Så synes jeg faktisk, det ville være rigtigt ud fra et almindeligt synspunkt om medvær og nærdemokrati, og hvad man ellers kan sige i denne forbindelse, at man havde en generel adgang til altid at begære

[Flygaard.]

en afstemning, således at et skoledistrikt, der ønskede at opretholde en lokal skole, også fortsat skulle have en sådan mulighed; ellers synes jeg, at det i vidt omfang bare bliver, skal vi sige lidt af en skueret.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne tilsige velvillig behandling i udvalget.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg vil gerne sige tak til samtlige ordførere for den positive måde, man har modtaget lovforslaget på.

Jeg synes, det er glædeligt, at vi kan samles om netop at være med til at styrke de små skolars beståen. Det betyder umådelig meget, at vi ude omkring i de små samfund har et sted, hvor man kan samles om undervisningen, om det kulturelle. Det er heldigvis også gået op for folk gennem de senere år, hvor meget godt og sundt der ligger i disse små enheder. Det er jo også gået sådan, at mange store skoler ganske simpelt er blevet delt op i mindre enheder, fordi man har lært, at der er så meget godt i det. Derfor er jeg glad for, at faktisk et enigt folketing er nået hertil, at vi nu kan styrke disse små skoler.

Jeg vil dog gerne have lov at sige til hr. Bilgrav-Nielsen, som var inde på, at det var mærkeligt, at vi var standset ved, at 50 pct. kunne begære en afstemning, og når så mindst 75 pct. havde stemt ja, var det i orden. Det var mærkeligt, blev der sagt, at det ikke kunne være andre tal, og der blev foreslået f. eks. 1/3. Jeg synes, det er lidt ulogisk. Selvfølgelig kan man altid diskutere tallene, men jeg synes egentlig, vi har fundet frem til en meget fornuftig løsning; lidt rimelighed må der også være i det.

Så vil jeg gerne sige, at jeg bestemt ikke kan dele hr. Bilgrav-Nielsens opfattelse af, at forældrene, i det øjeblik man får et nedsat timetal, da betaler en pris. Som lærer, som pædagog, vil jeg påstå, at der bestemt ikke bliver betalt nogen pris ved, at man i en klasse med kun ganske få elever får et nedsat timetal. Rent pædagogisk er det meget forsvarligt at køre det på denne måde, og jeg vil da bare sige: vel kan man diskutere procentsatser, og hvad ved jeg, men det skal jo også være sådan, at vi rent økonomisk kan forsvare det, og jeg synes, hr. Bilgrav-Nielsen var ved at være derude,

hvor man måtte spørge: ja men skal der slet ikke være noget økonomisk ansvar til stede?

Jeg vil slutte med at sige, at vel er vi enige om, at vi vil sikre de små skolars beståen, men det skulle ikke udarte til, at det faktisk blev et kapløb om at strække hånden længere frem, end andre har strakt hånden frem.

Jeg vil slutte med at sige tak en gang til; jeg er glad for, at der nu bliver åbnet mulighed for at styrke det arbejde, der foregår ude omkring, hvor man netop har stor mulighed for at drage forældrene ind i samarbejdet.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg kunne forstå på ministeren, at hun var lidt bekymret over, at jeg var kommet til at give udtryk for en lidt mere venlig holdning over for de mindre skoler end den, hun gav udtryk for. Vel, vi ønsker at gå i den samme retning, så skulle vi ikke prøve at finde en fællesnævner? Om jeg slet ikke mener, der skal være en eller anden økonomisk vurdering, siger ministeren. Jo, hvis ministeren kan bevise over for mig, at den lille skole er dyrere end den store, kan vi diskutere det. Jeg har ikke kendskab til sådanne konkrete oplysninger fra andre steder end Vejle amt, fra en enkelt kommune i Vejle amt ganske vist, og det er for lidt, men dér viser tallene noget ganske andet. Spørgsmålet er jo, hvordan man stiller disse regnestykker op, og jeg synes, vi skulle prøve at klare det problem af, det kunne vi sikkert sagtens gøre.

Så siger ministeren, at det ikke er nogen pris, forældrene betaler, når man kan reducere timetallet i klasser, som har under 18 elever. Nej, opfindelsen af den vurdering, at det er en pris, er ikke min, det er ministerens. Det står i ministerens fremsættelsestale. Jeg skal oplyse ministeren om, at hun dér siger:

„Og det er samtidig den pris, som forældre og elever må betale for at kunne bevare deres relativt lille skole inden for deres eget miljø“.

Orla Møller (S):

Det er en enkelt bemærkning i hr. Chr. Christensens indlæg, der får mig til at gå på talerstolen igen.

Nu er vi jo forskelligt indstillet med hen-

[Orla Møller.]

syn til at få øje på sorte skyer i tilværelsen, men når hr. Chr. Christensen fandt nogle meget sorte skyer i den hidtidige skolelov og i praksis over for de mindre skoler, vil jeg godt gøre opmærksom på, at hvis man havde læst det forslag igennem, som blev fremsat af den socialdemokratiske regering, så ville man have set, at det med hensyn til den positive holdning til de små skoler er nøjagtigt som det forslag, undervisningsministeren her har fremsat.

Jeg finder det også rigtigt at betone, at der er problemer i forbindelse med at være positivt indstillet over for de mindre skoler, for det kan medføre en uretfærdighed over for mange andre skoler; derfor er det en nødvendighed, at der gennemføres nogle ordninger som dem, der er foreslået af ministeren. Men jeg tror ikke, at noget parti her i folketinget skal tage patent på at være det mest venlige over for at bevare miljøerne i de mindre skoledistrikter. Det har også forhandlingen i dag vist at vi er nogenlunde enige om.

Flygaard (DR):

Ministeren kom med nogle bemærkninger vedrørende de økonomiske konsekvenser af at følge den tankegang op, som hr. Bilgrav-Nielsen og undertegnede har gjort os til talsmænd for. Jeg vil gerne spørge ministeren i den forbindelse, hvor den økonomiske problematik ligger. Hvis man i øvrigt opfylder de regler, der er med hensyn til elevtal, bliver der jo bare tilbage spørgsmålet, om det er de 75 pct., der skal til for at køre en ordning igennem, eller det er de 51 pct., der skal til for at køre en ordning igennem, og dér forekommer det i hvert fald mig ud fra et demokratisk synspunkt noget urimeligt at forlange 75 pct., ligesom det forekommer mig urimeligt at forlange, at så mange skal begære en afstemning, for at en sådan kan finde sted.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg skal ikke gå ind i en debat på nuværende tidspunkt, om det skal være den ene eller den anden procentsats, det synes jeg ærlig talt man kunne bruge udvalgmøderne til. Jeg mener, vi er nået frem til en fornuftig løsning, og jeg skal blot føje noget til, jeg glemte, sidst jeg var heroppe.

Hr. Flygaard kunne ikke rigtig forstå bestemmelsen om, at hvis man havde stemt om, at en skole skulle bestå, og der så var gået op imod de 8 år, kunne en ny kommunalbestyrelse vedtage, at nu skulle skolen ophøre.

Dertil vil jeg gerne sige, at skolespørgsmål vel er af de spørgsmål, som i allerhøjeste grad indgår i debatten ude omkring i de kommunale enheder. Det er i høj grad et spørgsmål, som bliver diskuteret bl. a. også i kommunale valgkampe, og skulle man frygte, at en ny kommunalbestyrelse skulle have i tankerne at nedlægge en skole, som forældrene synes kører på en virkelig god og fornuftig måde, er der kun det at sige, at så må man virkelig gøre alt, hvad man kan, for at satse på at få de folk ind i kommunalbestyrelsen, som har den samme indstilling.

Så synes jeg ærlig talt, vi skulle slutte denne debat i fredsommelighed, for det er glædeligt, at alle partier er enige om at styrke de små skolers beståen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Bay):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om dødsstraf for visse handlinger begået under krig eller fjendtlig besættelse og om ændring af militær straffelov [af Tastesen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 114) findes i tillæg A. sp. 2161, fremsættelsen i tidenden sp. 3018).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Det forslag til lov om ophævelse af bestemmelserne om dødsstraf, der nu er fremsat af hr. Tastesen og andre medlemmer af